శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ
అథ తే సంప్రవక్ష్యామి సాంఖ్యం పూర్వైర్వినిశ్చితం।
యద్ విజ్ఞాయ పుమాన్ సద్యో జహ్యాద్ వైకల్పికం భ్రమం ॥ **1** ॥

ఆసీజ్ఞానమథో హ్యర్థ ఏకమేవావికల్పితం।
యదా వివేకనిపుణా ఆదౌ కృతయుగేఽయుగే ॥ **2** ॥

తన్మాయాఫలరూపేణ కేవలం నిర్వికల్పితం।
వాఙ్మనోఽగోచరం సత్యం ద్విధా సమభవద్ బృహత్ ॥ **3** ॥

తయోరేకతరో హ్యర్థః ప్రకృతిః సోభయాత్మికా।
జ్ఞానం త్వన్యతమో భావః పురుషః సోఽభిధీయతే ॥ **4** ॥

తమో రజః సత్త్వమితి ప్రకృతేరభవన్ గుణాః।
మయా ప్రక్షోభ్యమాణాయాః పురుషానుమతేన చ ॥ **5** ॥

తేభ్యః సమభవత్ సూత్రం మహాన్ సూత్రేణ సంయుతః।
తతో వికుర్వతో జాతోఽహంకారో యో విమోహనః ॥ **6** ॥

వైకారికస్తైజసశ్చ తామసశ్చేత్యహం త్రివృత్।
తన్మాత్రేంద్రియమనసాం కారణం చిదచిన్మయః ॥ **7** ॥

అర్థస్తన్మాత్రికాజ్జజ్ఞే తామసాదింద్రియాణి చ।
తైజసాద్ దేవతా ఆసన్నేకాదశ చ వైకృతాత్ ॥ **8** ॥

మయా సంచోదితా భావాః సర్వే సంహత్యకారిణః।
అండముత్పాదయామాసుర్మమాయతనముత్తమం ॥ **9** ॥

తస్మిన్నహం సమభవమండే సలిలసంస్థితౌ।
మమ నాభ్యామభూత్ పద్మం విశ్వాఖ్యం తత్ర చాత్మభూః ॥ **10** ॥

సోఽసృజత్తపసా యుక్తో రజసా మదనుగ్రహాత్।
లోకాన్ సపాలాన్ విశ్వాత్మా భూర్భువః స్వరితి త్రిధా ॥ **11** ॥

దేవానామోక ఆసీత్ స్వర్భూతానాం చ భువః పదం।
మర్త్యాదీనాం చ భూర్లోకః సిద్ధానాం త్రితయాత్ పరం ॥ **12** ॥

అధోఽసురాణాం నాగానాం భూమేరోకోఽసృజత్ ప్రభుః।
త్రిలోక్యాం గతయః సర్వాః కర్మణాం త్రిగుణాత్మనాం ॥ **13** ॥

యోగస్య తపసశ్చైవ న్యాసస్య గతయోఽమలాః।
మహర్జనస్తపః సత్యం భక్తియోగస్య మద్గతిః ॥ **14** ॥

మయా కాలాత్మనా ధాత్రా కర్మయుక్తమిదం జగత్।
గుణప్రవాహ ఏతస్మిన్నున్మజ్జతి నిమజ్జతి ॥ **15** ॥

అణుర్బృహత్ కృశః స్థూలో యో యో భావః ప్రసిధ్యతి।
సర్వోఽప్యుభయసంయుక్తః ప్రకృత్యా పురుషేణ చ ॥ **16** ॥

యస్తు యస్యాదిరంతశ్చ స వై మధ్యం చ తస్య సన్।
వికారో వ్యవహారార్థో యథా తైజసపార్థివాః ॥ **17** ॥

యదుపాదాయ పూర్వస్తు భావో వికురుతేఽపరం।
ఆదిరంతో యదా యస్య తత్ సత్యమభిధీయతే ॥ **18** ॥

ప్రకృతిర్వ్యస్యోపాదానమాధారః పురుషః పరః।
సతోఽభివ్యంజకః కాలో బ్రహ్మ తత్త్రితయం త్వహం ॥ **19** ॥

సర్గః ప్రవర్తతే తావత్ పౌర్వాపర్యేణ నిత్యశః।
మహాన్ గుణవిసర్గార్థః స్థిత్యంతో యావదీక్షణం ॥ **20** ॥

విరాణ్మయాఽఽసాద్యమానో లోకకల్పవికల్పకః।
పంచత్వాయ విశేషాయ కల్పతే భువనైః సహ ॥ **21** ॥

అన్నే ప్రలీయతే మర్త్యమన్నం ధానాసు లీయతే।
ధానా భూమౌ ప్రలీయంతే భూమిర్గంధే ప్రలీయతే ॥ **22** ॥

అప్సు ప్రలీయతే గంధ ఆపశ్చ స్వగుణే రసే।
లీయతే జ్యోతిషి రసో జ్యోతీ రూపే ప్రలీయతే ॥ **23** ॥

రూపం వాయౌ స చ స్పర్శే
లీయతే సోఽపి చాంబరే।
అంబరం శబ్దతన్మాత్ర
ఇంద్రియాణి స్వయోనిషు ॥ **24** ॥

యోనిర్వైకారికే సౌమ్య లీయతే మనసీశ్వరే।
శబ్దో భూతాదిమప్యేతి భూతాదిర్మహతి ప్రభుః ॥ **25** ॥

స లీయతే మహాన్ స్వేషు గుణేషు గుణవత్తమః।
తేఽవ్యక్తే సంప్రలీయంతే తత్ కాలే లీయతేఽవ్యయే ॥ **26** ॥

కాలో మాయామయే జీవే జీవ ఆత్మని మయ్యజే।
ఆత్మా కేవల ఆత్మస్థో వికల్పాపాయలక్షణః ॥ **27** ॥

ఏవమన్వీక్షమాణస్య కథం వైకల్పికో భ్రమః।
మనసో హృది తిష్ఠేత వ్యోమ్నివార్కోదయే తమః ॥ **28** ॥

ఏష సాంఖ్యవిధిః ప్రోక్తః సంశయగ్రంథిభేదనః।
ప్రతిలోమానులోమాభ్యాం పరావరదృశా మయా ॥ **29** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥